

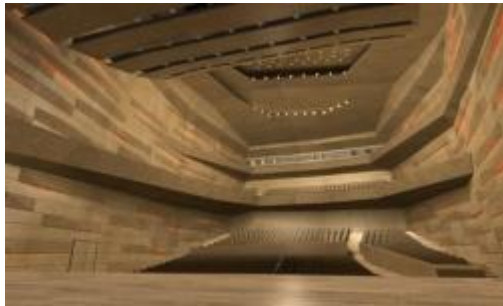
2010. 12. 16., csütörtök

[cikk](#) » [kritikák](#)

Filharmonikus Fieszta

[MusiciansWho](#) - 2010. december 15., szerda 22:49

Varga Ildikó Rita Anna kritikája – női szemmel és füllel – a Pannon Filharmonikusok Világsztárok Pécs című sorozatának 2010. december 9-i záróhangversenyéről a „próbaüzemmódban” működő Pécsi Kodály Központban.

December 9-én Pécs ünnepelt. A Kulturális Fővárosprojekt egyik főberuházásának, az éppen csak elkészült hangversenyeremnek örülhettünk, aminek hiányát csaknem ötven éve érezhették a pécsi zenészek és a zenekedvelő városlakók. Az építető, és egyben az egyik kedvezményezett: a Pécsi Megyei Jogú Önkormányzat célja egy olyan központ létrehozása volt, ami hiánypótlónak számít nemcsak

Pécsen, hanem a dél-dunántúli régióban is. Az épület területe összesen 11. 144 négyzetméter, amiből a központi mag – a nagyterem –, mintegy 999, illetve 945 fő befogadására alkalmas, a teljes beruházás költsége pedig mintegy 7 418 (7 418 103 859 Ft) millió forintba rúg.

Az új hangversenyerem, aminek neve Kodály Központ lett, az Építéstudió Kft. tagjai: Keller Ferenc, Hőnich Richárd, Fialovszky Tamás és Sólyom Benedek tervezték. Az épület fő alkotóelemei a kő és a fa. A terem akusztikáját Anders Christian Gade dán mérnök és cége: a Gade and Mortensen Akusztik kivitelezte, akik több éven át gyűjtötték a világban legjobbnak ítélt 100 koncertterem paramétereit, és ezen tapasztalatokat felhasználva alkották meg a pécsi Kodály Központ hangzás-képét.

A sok munka eredménye egy európai színvonalú, lenyűgöző és rendkívül jó akusztikájú terem lett, amelyben mind a hangmennyiség és tisztaság, mind a magas és mély hangok aránya, mind azok lecsengési ideje (ez optimálisan 1. 8 és 2. 4 másodperc között van, Pécsen kb. 2 mp) ideális.

Annak ellenére, hogy a terem december 9-én próbaüzemben működött, rendkívüli volt az érdeklődés, amit vélhetően Maxim Vengerov és Ránki Dezső hírneve is generált. Az első hangversenyre a politikai élet képviselőin és a közméltóságokon kívül – Sólyom László, volt köztársasági elnök és Páva Zsolt, Pécs polgármestere is megjelent többek között-, igen sok zenész is kíváncsi volt.

Rövid várakozás után végre a terembe lépett Maxim Vengerov, és felhangzott a nyitóhangverseny első darabja: Beethoven (1770. 12. 16. Bonn-1827. 03. 26. Bécs) 3. Leonóra-nyitánya (Op. 72a), amit Fidelio című operájának (Op. 72.) 1806-os átdolgozásához írt a szerző. A Pannon Filharmonikusok első pultjába Gyermánné Vass Ágnes ült, aki

kitűnően és nagy hozzáértéssel irányította a zenekart hosszú évtizedekig, csakúgy, mint ezen az estén.

A Pannon Filharmonikusok első megszólalása lélekemelő pillanat volt. Az együttes a kezdőhangtól a nyitány végéig összeszokottan, kifinomultan, európai színvonalon, valódi hozzáértéssel játszott, s ereje és lendülete főleg a forte és fortissimó-részeknél mutatkozott meg az első darab során.

Az est karmestere: Maxim Vengerov – aki hegedűművészként szerzett hírnevet magának –, 2008-ban tette le a hangszerét, s akkor úgy tűnt, döntése végleges. A világ egyik legdinamikusabb művészeként aposztrofált hegedűs számos díjat – többek között Grammy-t is kapott csodás pályafutása során. Két éve, 34 éves korában kezdett el vezényelni, s azóta járja – immáron karmesterként is – a világot.

A kiváló orosz muzsikushoz és a Pannon Filharmonikusokhoz a nyitány utáni rövid technikai szünetet követően Ránki Dezső, a Liszt-díjas, Bartók-Pásztory-díjas, kétszeres Kossuth-díjas, Prima Primissima-díjas, kiváló zongoraművész csatlakozott.

A programban következő mű – Beethoven Op. 73-as, V. Esz-dúr zongoraversenye (1809) –, eszmeileg a Fideliohoz és a 3. Leonóra-nyitányhoz kapcsolható forradalmi, szabadító karaktere jogán. Előadásmódjában máig a klasszikus és romantikus előadási gyakorlat harcol egymással. Vengerov vezénylese minden kétséget kizáróan a tüzes, szenvedélyes és inkább a romantikus felfogást tükrözte, míg Ránki Dezső a kifinomult, szofisztikált, intellektuális muzikus érzékenységgel nyúlt az anyaghoz, ami főleg csodás, mesteri piánóiban és pianissimóiban nyilvánult meg. A két kiváló zenész lelki és művészi karakterének különbözősége néha diszharmóniát okozott, bár születtek leírhatatlanul szép pillanatok is, mint például a második tétel elején, mikor is Vengerov és a zenekar csodás ívű legatójához Ránki meszeszerű muzikalitással csatlakozott.

Az előbbi példa ellenére gyakorta volt olyan érzésem, mintha a dús, bő, termékeny fekete-vörös föld (Vengerov) és az állandóan változó, finoman áttetsző, fehér sarki fény – Aurora borealis – (Ránki) véletlenül egy vidékre keveredtek volna, s bár mindkettő kivételes, lenyűgöző és gyönyörű, egymáshoz – természetüknél és lelőhelyüknél fogva – igazán sohasem érhetnek el. Ez persze egyik csoda értékéből sem vonhat le semmit, a történet csupán az összeköttetésről, valamiféle egymásra hangolódásról, vagy épp annak a hiányáról szól. A siker – az előzőekben kifejtettek ellenére – természetesen hangos és megérdemelt volt, s a közönség lelkes tapsát Ránki Dezső Liszt: Csárdás Obstiné-jával (1884) köszönte meg.

A koncert első felének királynője – a két híres művész kitűnő teljesítményének ellenére – a zenekar volt. Minden hangszercsoport egységesen, pontosan és tisztán szólt, s a zenészek nemcsak saját szólamukkal, hanem a többi szekcióval is tökéletes összhangban muzsikáltak.

Az est csúcspontja azonban csak most következett. Túlságosan egyszerű és közhelyes lenne azt állítani, hogy Vengerov azért Muszorgszkij (1839. 03. 09. (21.) Karevo-

1881. 02. 16. (28.) Szentpétervár) muzsikáját érezte karmesterként december 9-én a legjobban, mert ő maga is orosz, ám a művek és művészek találkozásában feltétel nélkül hiszek. És Muszorgszkij és Vengerov – a Pannon Filharmonikusok közreműködésével – kétségkívül egymásra talált. S bár a darab – az Egy kiállítás képei (1874) – kissé döcögösen indult, az első néhány bizonytalan hang után nekilódult a „szekér”, s az első kép végére (A gnóm) minden a helyére került. A karmester végre elemében volt. Érzékenyen, mégis erősen, szenvedélyesen, ha kellett játékosan vezényelt, s festette elénk a szebbnél szebb, érdekesebbnél érdekesebb képeket. Sorra elevenedtek meg Viktor Hartmann (1834. 05. 05. Szentpétervár-1873. 08. 04. Kirejevo) festményei, ami nem csupán Muszorgszkijnak, hanem Maurice Ravelnek (1875. 03. 07. Ciboure (Basses-Pyrénées)-1937. 12. 28. Párizs) is köszönhető, aki rendkívül színpompás hangszereléssel tette még szebbé a darabot. Az opusz csúcspontját számomra az utolsó kép: A kijevei nagykapu fenséges hangzása hozta el, bár a zenekar és Vengerov a Promenádok (promenádnál= séta) különféle hangulatának lefestésében is csodásat alkotott.

A siker hatalmas volt. A közönség szeretetét egy Beethoven-ráadással köszönte meg az orosz muzsikusként, s számomra az is bebizonyosodott, hogy egy emberben legalább két, de gyakorta még több karakter rejtőzködhet. Vengerov Beethoven F-dúr Románc (Op. 50. No. 2.-1802)-interpretálásában ugyanis a líra és a finomság dominált, míg vezénylésében inkább az erő, a szenvedély, a felfokozott érzések, ill. a négyszeres fortéig terjedő dinamika foglalták el a legfőbb helyeket.

Mindent összevetve felejthetetlen este volt. Valódi ünnep, valódi fieszta, valóságos örömnep, ami igazán méltón indította el a pécsi Kodály Központ életét, s csak remélni tudom, hogy a jövő tán még a kezdetnél is sokkal fényesebb lehet.

Varga Ildikó Rita Anna
PhD-hallgató
Universität für Musik und darstellende Kunst, Graz

Források:

1. Pécs2010 – Európa Kulturális Fővárosa, Megvalósíthatósági tanulmány, <http://www.pecs2010.hu/>
2. Európai hangzás, kitűnő akusztika a pécsi Kodály Központban, pecs2010.blog.hu/.../europai_hangzas_kituno_akusztika_a_pecsi_kodaly_kozpontban – Tárolt változat
3. Brockhaus-Riemann: Zenei lexikon, Beethoven, I. kötet, 158-166. old. Zeneműkiadó, Bp. 1984
4. Brockhaus-Riemann: Zenei lexikon, Liszt, II. kötet, 427-439. old.
5. Brockhaus-Riemann: Zenei lexikon, Muszorgszkij, II. kötet, 597-598. old.
6. Brockhaus-Riemann: Zenei lexikon, Ravel, III. kötet, 187-188. old.
7. EMI Classic - Maxim Vengerov - Biography - www.emiclassics.com/artistbiography.php?aid - Tárolt változat
8. Maxim Vengerov, maximvengerovfans.co.uk/ - Tárolt változat
9. (info. bcm. hu), Ránki Dezső, info.bmc.hu/site/.../found_page.php?table... - Tárolt változat
10. Viktor Hartmann, www.korschmin.com/gallery/viktor-hartmann/ - Tárolt változat